T078 BL VIII (13) 1443 Căn Bản Thuyết Nhất Hữu Bộ Bí Sô Ni Tỳ Nại Da Q13

Tạng Luật (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13

CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ
BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA
QUYEÅN 13

Nhieáp Tuïng Thöù Hai:
Chuûng töû, khinh, xuùc naõo, Ñeå giöôøng, neäm coû, keùo (loâi),
Göôïng ôû, giöôøng suùt chaân,
Töôùi coû; ba, hai taàng.

Hoïc Xöù Thöù Möôøi Moät: HOAÏI SANH CHUÛNG Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù Luïc chuùng Bí-soâ töï chaët hoaëc baûo ngöôøi chaët caây vaø chaët phaù caùc loaïi coû töôi, tuøy haùi hoa traùi ñeå duøng. Caùc ngoaïi ñaïo thaáy roài ñeàu cheâ traùch: "Caùc sa moân Thích töû naøy töï chaët hoaëc baûo ngöôøi chaët phaù caây coû khoâng khaùc gì nhöõng ngöôøi theá tuïc vaø Baø-la-moân chuùng ta, ai laïi cuùng döôøng cho haïng ngöôøi nhö theá". Caùc Bí-soâ nghe bieát baïch Phaät, Phaät do nhôn duyeân naøy nhoùm caùc Bí-soâ... cho ñeán caâu: "... Nôi Tyø-naïi-da cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni töï phaù hoaïi chuûng töû laø thoân xoùm cuûa chuùng höõu tình vaø baûo ngöôøi khaùc phaù hoaïi thì phaïm Ba-daät-ñeå-ca." Neáu laïi coù Bí-soâ ni laø ni trong phaùp luaät naøy. Chuûng töû thoân coù naêm loaïi laø Caên chuûng (loaïi cuû), Haønh chuûng (loaïi caønh, coïng), Tieát chuûng (loaïi coù loùng, coù maét), Khai chuûng (loaïi do nöùt ra, nôû ra), vaø Töû chuûng (loaïi coù hoät). Sao goïi laø Caên chuûng? Nhö caùc loaïi caây Höông phuï töû, caây Xöông boà, Hoaøng cöông, baïch cöông... ñeàu töø cuû maø sanh neân goïi laø Caên chuûng. Sao goïi laø Haønh chuûng? Nhö caùc loaïi caây Thaïch löïu, caây Lieãu, Boà ñaøo, Boà ñeà... ñeàu töø caønh maø sanh neân goïi laø Haønh chuûng. Sao goïi laø Tieát chuûng? Nhö caùc loaïi caây mía, caây truùc, caây Lau... ñeàu töø loùng maét maø sanh neân goïi laø Tieát chuûng. Sao goïi laø Khai chuûng? Nhö caùc loaïi caây cam, quyùt, böôûi... ñeàu do chín nöùt ra

maø sanh neân goïi laø khai chuûng. Sao goïi laø Töû chuûng? Nhö caùc loaïi caây luùa, caây ñaäu, ñaïi maïch... ñeàu töø hoät maø sanh neân goïi laø Töû chuûng. Goïi chung naêm loaïi chuûng töû naøy laø Chuûng töû thoân. Thoân xoùm cuûa höõu tình chæ cho caùc loaïi caây treân, ñeàu laø nôi nöông ôû cuûa caùc loaøi höõu tình nhö ong, böôùm, kieán... Neáu Bí-soâ ni nhoå hoaëc chaët phaù caây coái laø choã ôû cuûa höõu tình ñeáu phaïm Ñoïa. Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Nhieáp Tuïng: Cuû... töôûng laø sanh chuûng, Chaët caây coû vaø hoa, Caây... ôû choã kinh haønh, Reâu xanh, bình, giaù y. Neáu Bí-soâ ni nôi Caên chuûng khôûi töôûng laø caên chuûng, soáng khôûi töôûng laø soáng, töï chaët hay baûo ngöôøi chaët ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu caây khoâ töôûng laø soáng vaø nghi, khi chaët phaù ñeàu phaïm AÙc-taùc. Neáu Bí-soâ ni nôi Caên chuûng khôûi töôûng laø Haønh chuûng, töôûng soáng vaø nghi, töï chaët, baûo ngöôøi chaët ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu caây khoâ töôûng laø soáng vaø nghi, chaët phaù ñeàu phaïm AÙc-taùc. Caên chuûng ñaõ nhö vaäy thì tieát chuûng... ba loaïi coøn laïi ñeàu coù boán caâu nhö treân neân bieát. Neáu laáy Haønh chuûng voïng veà boán loaïi sau, moãi loaïi ñeàu coù boán caâu keát phaïm nhö treân neân bieát. Neáu Bí-soâ ni ñoái vôùi naêm loaïi chuûng töû naøy töï laøm hay baûo ngöôøi laøm, ñem neùm vaøo trong löûa muoán laøm cho naêm loaïi chuûng töû naøy bò hoaïi thì phaïm naêm toäi Ñoïa, khoâng toån hoaïi thì phaïm naêm AÙc-taùc. Ñem boû vaøo trong nöôùc cuõng phaïm nhö treân, ñem boû vaøo trong coái giaû keát phaïm cuõng nhö treân. Neáu Bí-soâ ni duøng moät phöông tieän chaët caây, khi chaët ñöùt phaïm moät AÙc-taùc, moät toäi Ñoïa. Neáu chaët moät nhaùt maø ñöùt hai caây thì phaïm moät AÙc-taùc vaø hai toäi Ñoïa. Neáu chaët moät laàn maø ñöùt nhieàu caây thì phaïm moät AÙc-taùc vaø nhieàu toäi Ñoïa. Neáu hai laàn chaët ñötù moät caây thì phaïm hai AÙc-taùc moät toäi Ñoïa; neáu hai laàn chaët ñöùt hai caây thì phaïm hai AÙc-taùc hai toäi Ñoïa; neáu hai laàn chaët ñöùt nhieàu caây thì phaïm hai AÙc-taùc, nhieàu toäi Ñoïa. Neáu chaët nhieàu laàn maø ñöùt chæ moät caây thì phaïm nhieàu AÙc-taùc moät toäi Ñoïa; neáu chaët nhieàu laàn maø ñöùt hai caây thì phaïm nhieàu AÙc-taùc hai toäi Ñoïa; neáu chaët nhieàu laàn ñöùt nhieàu caây thì phaïm nhieàu AÙc-taùc nhieàu toäi Ñoïa. Caây ñaõ nhö vaäy thì ñoái vôùi hoa coû chuaån theo ñoù neân bieát. Neáu Bí-soâ ni nhoå caây phaïm Ñoïa, laøm cho da caây bò nöùt vaø laøm

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13

thöông toån choã khoâng cöùng chaéc thì phaïm AÙc-taùc; neáu laøm thöông toån phaàn cöùng chaéc cuûa caây thì phaïm Ñoïa. Bí-soâ ni laøm toån hoaïi caây coû töôi phaïm Ñoïa, toån hoaïi laù vaøng phaïm AÙc-taùc, laøm toån hoaïi hoa chöa nôû phaïm Ñoïa, hoa ñaõ nôû phaïm AÙc-taùc. Neáu hoaïi traùi chöa chín phaïm Ñoïa, hoaïi traùi ñaõ chín phaïm AÙc-taùc. Choã ñaát coù moïc coû ñoå nöôùc soâi leân hay laáy phaân buøn ñoå leân khieán noù bò toån hoaïi thì phaïm Ñoïa, noù khoâng bò

toån hoaïi thì phaïm AÙc-taùc, neáu khoâng coù taâm laøm toån hoaïi thì khoâng phaïm. Neáu Bí-soâ ni kinh haønh treân ñaát coù coû, nghó muoán laøm noù toån hoaïi, tuøy toån hoaïi tôùi ñaâu ñeàu phaïm Ñoïa. Choã ñaát coù coû keùo cuûi qua hay laáy chieáu phuû leân laøm noù bò toån hoaïi thì phaïm Ñoïa, khoâng coù taâm laøm toån hoaïi thì khoâng phaïm. Neáu kinh haønh treân ñaát coù reâu xanh phaïm hay khoâng phaïm gioáng nhö treân. Treân ñaát coù reâu xanh keùo cuûi qua... phaïm hay khoâng phaïm gioáng nhö treân. Beøo, rong reâu trong nöôùc neáu vôùt lìa khoûi nöôùc phaïm Ñoïa, chöa lìa khoûi nöôùc phaïm AÙc-taùc. Nhoå naám moïc treân ñaát phaïm AÙc-taùc. Neáu Bí-soâ ni ñoái vôùi bình chaäu... vaø treân y phuïc hoaëc meàn, neäm, chieáu coù moác xanh moác traéng khôûi taâm laøm toån hoaïi ñeàu AÙc-taùc. Neáu baûo ngöôøi bieát tònh roài thoï duïng thì khoâng phaïm. Neáu ñoái vôùi naêm loaïi sanh chuûng baûo ngöôøi bieát tònh cuõng khoâng phaïm.

Hoïc Xöù Thöù Möôøi Hai: CHEÂ TRAÙCH KHINH REÕ Duyeân khôûi nhö trong luaät Bí-soâ cho ñeán caâu Phaät cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni cheâ bai khinh reõ Bí-soâ ni khaùc, phaïm Ba-daät- ñeå-ca. Cheâ bai khinh reõ laø ñoái dieän noùi thaúng vaø möôïn vieäc khaùc duøng lôøi noùi bieåu ñaït. Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Neáu Bí-soâ ni bò taêng taùc phaùp quôû traùch roài ôû tröôùc möôøi hai haïng ngöôøi ñöôïc Taêng sai, ñang trong giai ñoaïn haønh söï maø saân traùch, khinh reõ ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu Bí-soâ ni bò taêng taùc phaùp quôû traùch roài ôû tröôùc maët möôøi hai haïng ngöôøi ñöôïc Taêng sai, duø ñaõ qua giai ñoaïn haønh söï maø vaãn saân traùch, khinh reõ ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu Bí-soâ ni khoâng bò taêng taùc phaùp quôû traùch ôû tröôùc möôøi hai haïng ngöôøi ñöôïc taêng sai ñang trong giai ñoaïn haønh söï maø saân traùch thì phaïm AÙc-taùc, khinh reõ cuõng phaïm AÙc-taùc. Neáu Bí-soâ ni khoâng bò Taêng taùc phaùp quôû traùch ôû tröôùc möôøi hai haïng ngöôøi ñöôïc Taêng sai, tuy ñaõ qua giai ñoaïn haønh söï maø vaãn saân traùch khinh reõ ñeàu phaïm AÙc-taùc. Khoâng phaïm nöõa laø ngöôøi phaïm ban ñaàu hoaëc si cuoàng taâm loaïn bò thoáng naõo böùc baùch.

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13 190

Hoïc Xöù Thöù Möôøi Ba: TRAÙI LÔØI DAÏY XUÙC NAÕO Duyeân khôûi gioáng nhö trong luaät Bí-soâ cho ñeán caâu Phaät cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni choáng traùi lôøi daïy xuùc naõo thì phaïm Ba-daät- ñeå-ca. Neáu laïi coù Bí-soâ ni laø ni trong phaùp luaät naøy. Choáng traùi lôøi daïy xuùc naõo laø khôûi töôûng xuùc naõo ngöôøi khaùc, duøng lôøi noùi bieåu ñaït. Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Neáu coù Bí-soâ ni ñeán Bí-soâ ni khaùc noùi raèng: “Coâ coù thaáy Bí-soâ ni môùi caïo raâu toùc, maëc ñaïi y ñoû, tay caàm tích tröôïng, tay böng baùt ñöïng ñaày toâ, maät... ñi qua ñaây khoâng?”, ñaùp: “Khoâng thaáy, toâi chæ thaáy Bí-soâ ni ñi baèng hai chaân”. Neáu Bí-soâ ni coá taâm noùi lôøi naøy ñeå naõo loaïn vò kia thì phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu coù ngöôøi khaùc ñeán hoûi nhö treân, chæ khaùc ôû choã laø

Bí-soâ, ñaùp raèng: “Khoâng thaáy, toâi chæ thaáy Bí-soâ ñi baèng hai chaân”. Neáu Bí-soâ coá taâm noùi lôøi naøy ñeå naõo loaïn vò kia thì phaïm Ba-daät- ñeå-ca, nhö vaäy cho ñeán hoûi veà Chaùnh hoïc nöõ, caàu tòch, caàu tòch nöõ, ñaùp cuõng gioáng nhö treân ñeàu phaïm nhö treân. Neáu coù ngöôøi hoûi: “Coâ coù thaáy ngöôøi tuïc vaùc mía, tre, cuûi… ñi ngang qua ñaây khoâng?”, ñaùp: “Khoâng thaáy, toâi chæ thaáy coù ngöôøi ñi baèng hai chaân”. Neáu coá yù noùi lôøi naøy ñeå xuùc naõo vò kia thì phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu hoûi nhö treân chæ khaùc laø maëc aùo xanh, ñoû, vaøng…, ñaùp cuõng nhö treân ñeå naõo loaïn ñeàu phaïm Ñoïa. Hoûi veà ngöôøi nam ñaõ nhö theá thì hoûi veà ngöôøi nöõ cuõng nhö theá noùi hay im laëng ñeå xuùc naõo ñeàu phaïm Ñoïa. Khoâng phaïm laø neáu coù thôï saên ñuoåi theo con nai vaøo trong chuøa hoûi Bí-soâ ni coù thaáy con nai chaïy qua ñaây khoâng, Bí-soâ ni khoâng neân ñaùp laø thaáy. Neáu luùc ñoù laø muøa laïnh thì neân baûo thôï saên vaøo trong chuøa söôûi aám choác laùt; neáu laø muøa noùng nöïc thì neân baûo thôï saên vaøo chuøa uoáng nöôùc maùt. Neáu thôï saên noùi: “Toâi khoâng meät, toâi chæ hoûi veà con nai”, luùc ñoù Bí-soâ ni nhìn moùng tay noùi raèng: “Naëc-khö-baùt-xa-nhó”; neáu thôï saên hoûi veà nai nöõa thì Bí-soâ ni neân nhìn maët trôøi noùi raèng: “Naïp baø baùt xa nhó”. (Naëc-khö laø tieáng Phaïm, nghóa laø moùng tay, cuõng coù nghóa laø khoâng; Baùt-xa nghóa laø thaáy; Nhó nghóa laø toâi. Caâu naøy yù noùi toâi thaáy moùng tay, cuõng coù nghóa laø noùi maét toâi khoâng thaáy, ngöôøi kia nghe noùi khoâng cho laø Bí-soâ ni khoâng thaáy con vaät. Ñaây laø phöông tieän ñeå cöùu chuùng sanh neân khoâng phaïm. Naïp-baø nghóa laø thaùi hö, cuõng coù nghóa laø khoâng, caâu-naïp-baø-baùt-xa-nhó yù noùi toâi thaáy thaùi hö, cuõng coù nghóa laø noùi toâi khoâng thaáy. Vì dieãn ñaït caû hai nghóa treân neân giöõ nguyeân aâm

Phaïm khoâng dòch). Neáu thôï saên noùi: “Toâi khoâng hoûi moùng tay vaø thaùi hö, toâi chæ hoûi veà con nai”, luùc ñoù Bí-soâ ni neân nhìn khaép boán phöông khôûi nghó trong thaéng nghóa ñeá, taát caû caùc haønh voán khoâng coù höõu tình, lieàn ñaùp laø toâi khoâng thaáy höõu tình cuõng khoâng phaïm. Neáu Bí-soâ ni vaøo tröôøng hôïp khaùc khi hoûi khoâng ñaùp nhö thaät ñeàu phaïm Ñoïa.

Hoïc Xöù Thöù Möôøi Boán: ÑEÅ PHU CUÏ CUÛA TAÊNG NÔI ÑAÁT TROÁNG Duyeân khôûi gioáng nhö trong luaät Bí-soâ, luùc ñoù coù moät tröôûng giaû thænh Phaät vaø Taêng ñeán nhaø thoï thöïc, caùc Bí-soâ vaøo saùng sôùm ñaõ ñaép y mang baùt ñi ñeán nhaø tröôûng giaû, Theá toân ôû chuøa sai ngöôøi ñi laáy thöùc aên veà do coù naêm duyeân: Moät laø caàn yeân tónh, hai laø noùi phaùp cho chö thieân, ba laø thaêm nom ngöôøi bònh, boán laø xem xeùt phu cuï cuûa taêng, naêm laø cheá hoïc xöù cho caùc Bí-soâ. Tröôøng hôïp naøy Phaät muoán ñi xem xeùt phu cuï cuûa Taêng vaø cheá hoïc xöù cho caùc Bí-soâ. Sau khi chuùng taêng ñi roài, Theá toân caàm chìa khoùa ñeán caùc phoøng xem xeùt vaø khaép nôi ngoaøi saân chuøa, sau cuøng ñeán moät phoøng khoâng ngöôøi ôû, thaáy coù nhieàu phu cuï ñeå böøa baõi treân ñaát troáng. Luùc ñoù boång coù gioù möa aäp ñeán, Phaät nghó: “Nhöõng phu cuï naøy laø

do loøng tin cuûa Baø-la-moân cö só ñaõ chòu cöïc khoå, nhín phaàn chi duïng cuûa vôi con mang ñeán cuùng cho Taêng giaø ñeå caàu thaéng phöôùc. Vaäy maø caùc Bí-soâ khi thoï duïng laïi khoâng bieát löôïng, khoâng kheùo giöõ gìn ñem boû böøa baõi", nghó roài, Theá toân vaän duïng thaàn thoâng che chaén gioù möa ñeå thu caát caùc phu cuï, thu caát xong laáy aùo taém möa ra ngoaøi ñeå taém möa, taém xong vaøo phoøng truï trong yeân tónh. Sau ñoù Bí-soâ laáy thöùc aên veà ñeán, thöôøng phaùp cuûa chö Phaät laø hoûi thaêm ngöôøi mang thöùc aên veà: "Chö taêng thoï aåm thöïc coù ñöôïc no ñuû khoâng?", ñaùp laø ñeàu no ñuû. Theá toân thoï thöïc roài sau ñoù laïi truï trong yeân tónh cho ñeán xeá chieàu môùi xuaát ñònh, ñeán trong chuùng taêng ngoài vaøo choã ngoài roài baûo caùc Bí-soâ: "Sau khi chö taêng ñi phoù thöïc, ta ôû laïi chuøa caàm chìa khoùa ñi xem xeùt caùc phoøng... gioáng nhö ñoaïn vaên treân cho ñeán caâu thu caát caùc phu cuï. Naøy caùc Bí-soâ, thí chuû nhín phaàn chi duïng cuûa vôi con mang ñeán cuùng cho taêng giaø ñeå caàu thaéng phöôùc, caùc thaày khoâng theå nhö phaùp thoï duïng laïi coøn laøm hö toån cuûa tín thí", lieàn noùi keä: "Ñoái vôùi vaät tín thí, Bieát löôïng maø thoï duïng, Töï thaân ñöôïc an oån, Khieán phöôùc ñöùc taêng tröôûng". Luùc ñoù Theá toân khen ngôïi ngöôøi tri tuùc y phaùp thoï duïng cuûa tín thí

roài baûo caùc Bí-soâ: "Ta nay cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni ñeå phu cuï cuûa Taêng vaø caùc giöôøng ngoài nôi ñaát troáng, khi ñi khoâng töï caát, khoâng baûo ngöôøi caát, phaïm Ba-daät-ñeå-ca." Phaät cheá hoïc xöù roài, sau ñoù coù Bí-soâ theo ñoaøn thöông buoân du haønh trong nhaân gian ñeán moät truù xöù xin nghæ qua ñeâm, cuoái ñeâm hoï thöùc daäy ñi, Bí-soâ nghe keâu voäi thöùc daäy daën trao ngoïa cuï neân bò boû laïi ôû sau vaø gaëp giaëc cöôùp. Caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi: "Nôi taïm nghæ neáu coù Bí-soâ thì neân daën roài ñi". Sau ñoù ôû thaønh Thaát-la- phieät coù hai tröôûng giaû nhieàu ñôøi oaùn cöøu nhau, moät ngöôøi coù tín taâm, moät ngöôøi khoâng coù tín taâm. Ngöôøi coù tín taâm suy nghó: "Nay ta khoâng neân laøm taêng theâm thuø haän, ta neân xaû boû oaùn thuø laøm ngöôøi xuaát gia", ngöôøi khoâng coù tín taâm nghe tin naøy lieàn noùi: "Duø oan gia coù vaøo thaønh voâ uùy ta cuõng khoâng buoâng tha". Bí-soâ tröôûng giaû nghe ñöôïc lôøi naøy lieàn suy nghó: "Ta vì xaû boû oaùn thuø maø xuaát gia, neáu ta ôû ñaây ngöôøi aáy cuõng ñeán khuûng boá, ta neân laùnh ñi nôi khaùc", nghó roài lieàn ñeán xin pheùp OÂ-ba-ñaø-da ñi laùnh naïn, Tröôûng giaû khoâng coù tín taâm nghe bieát ñöôïc lieàn mang theo löông thöïc ñi ñöôøng ñeå duoåi theo Bí-soâ, Bí-soâ vì nöông theo thôøi maø ñi coøn phi thôøi khoâng ñi; ngöôïc laïi tröôûng giaû kia thôøi vaø phi thôøi ñeàu ñi neân ñuoåi kòp Bí-soâ, töø xa troâng thaáy Bí-soâ vaøo nghæ qua ñeâm trong moät ngoâi chuøa, tröôûng giaû sôï vaøo trong chuøa gaây baát lôïi seõ coù nhieàu ngöôøi trong chuøa trôû laïi gaây baát lôïi cho oâng, neân tìm nôi nghæ qua ñeâm ñôïi saùng mai chaën ñoùn Bí-soâ treân ñöôøng ñi. Trôøi vöøa saùng nhö lôøi Phaät ñaõ daïy, Bí-soâ daën doø laïi Bí-soâ ôû truù xöù thu caát giuøm phu cuï vì phaûi gaáp leân ñöôøng ñeán Vöông thaønh. Bí-soâ ñi roài,

tröôûng giaû ôû treân ñöôøng ñôïi khoâng thaáy neân vaøo trong chuøa hoûi, sau khi bieát ñöôïc ñöôøng ñi cuûa Bí-soâ lieàn ñuoåi theo baét kòp ñöôïc Bí-soâ, Bí-soâ noùi: “Hieàn thuû, toâi nay ñaõ xuaát gia muoán xaû boû oaùn aùc”, tröôûng giaû noùi: “Baây giôø ta muoán xaû boû oaùn aùc ñaây”, noùi roài lieàn caàm caây ñaùnh Bí-soâ gaàn cheát, baùt bò beå, y bò raùch, Bí-soâ gaéng göôïng trôû laïi ngoâi chuøa kia keå laïi moïi vieäc, caùc Bí-soâ trong chuøa noùi: “Neáu chuùng toâi khoâng baûo cuï thoï ñi theo con ñöôøng ñoù thì khoâng bò khoå naõo nhö theá naøy”. Caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät noùi tröø thôøi nhaân duyeân, roài baûo caùc Bí-soâ: “Tröôùc kia laø saùng cheá, baây giôø laø tuøy khai, hoïc xöù naøy neân noùi laïi nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni mang giöôøng gheá phu cuï cuûa Taêng ñeå nôi choã ñaát troáng, khi ñi khoâng töï caát, khoâng baûo ngöôøi caát, neáu coù Bí-soâ ni maø khoâng daën trao thì phaïm Ba-daät-ñeå-ca, tröø thôøi nhaân duyeân.” Neáu laïi coù Bí-soâ ni laø ni trong phaùp luaät naøy. Luùc ñoù cuï thoï Öu-ba-ly hoûi Phaät: “Theá toân, rôøi phu cuï ñi khoaûng

bao xa goïi laø theá phaàn?”, Phaät noùi: “Nhö Baø-la-moân Sanh vaên troàng caây Am moät la moãi caây caùch nhau khoaûng baûy taàm, trong voøng baûy caây coù boán möôi chín taàm, khi ñeå phu cuï nôi ñaát troáng vôùi khoaûng caùch naøy thì phaûi daën doø trao laïi. Rôøi khoûi theá phaàn naøy phaûi töï thu caát, neáu khoâng töï caát cuõng khoâng baûo ngöôøi caát thì goïi laø khoâng thu caát.” Coù Bí-soâ ni laø nôi ñoù coù ngöôøi ôû coù theå daën doø trao laïi. Coù naêm caùch daën: Moät laø noùi vôùi ngöôøi chuû: “Cuï thoï, phoøng ôû naøy neân coi ngoù, phu cuï neân thu caát, ñaây laø chìa khoùa phoøng”. Neáu ôû ñoù khoâng coù Bí-soâ ni thì neân daën laïi Caàu-tòch nöõ, neáu khoâng coù Caàu-tòch nöõ thì neân daïên laïi ngöôøi theá tuïc, neáu khoâng coù nguôøi theá tuïc thì neân nhìn boán phía roài caát chìa khoùa phoøng vaøo moät nôi kín ñaùo môùi ñöôïc ñi; neáu giöõa ñöôøng gaëp Bí-soâ ni neân noùi cho bieát choã ñaõ caát chìa khoùa. Tröø thôøi nhaân duyeân laø tröø coù naïn duyeân. Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Bí-soâ ñeå phu cuï cuûa Taêng coá yù khoâng daën laïi maø boû ñi, chöa rôøi khoûi theá phaàn thì phaïm AÙc-taùc, neáu rôøi khoûi thì phaïm Ñoïa. Neáu Bí-soâ ni traûi phu cuï cuûa Taêng nôi ñaát troáng roài vaøo trong phoøng tónh toïa, xuaát ñònh xong roài ñi nhö theá cho ñeán canh ñaàu, neáu phu cuï khoâng toån hoaïi thì phaïm AÙc-taùc, toån hoaïi thì phaïm Ñoïa. Cuï thoï Öu-ba-ly baïch Phaät: “Theá toân, coù maáy tröôøng hôïp laøm cho phu cuï bò hö hoaïi?”, Phaät noùi: “Coù hai tröôøng hôïp laø gioù vaø möa, gioù thoåi cuoán hö goïi laø gioù laøm hoaïi, möa öôùt laøm muïc goïi laø möa laøm hoaïi”. Bí-soâ ni vaøo xeá chieàu traûi phu cuï nôi ñaát troáng khoâng thu caát, cuõng khoâng baûo ngöôøi caát ñeán nöûa canh neáu khoâng toån hoaïi thì phaïm AÙc-taùc, toån hoaïi thì phaïm Ñoïa. Nhö vaäy cho ñeán heát moät canh, moät canh röôõi, hai canh, hai canh röôõi, ba canh, ba canh röôõi, boán canh, boán canh röôõi ñeán trôøi saùng, nöûa buoåi saùng, ñeán tröa, ñuùng ngoï, quaù ngoï, xeá chieàu, chieàu toái, toái trong khoaûng thôøi gian ngaøy ñeâm naøy traûi phu cuï cuûa Taêng maø khoâng xem xeùt, khoâng thu

caát, neáu chöa toån hoaïi thì phaïm AÙc-taùc, toån hoaïi thì phaïm Ñoïa.

Hoïc Xöù Thöù Möôøi Laêm: KHOÂNG THU CAÁT PHU CUÏ COÛ Duyeân khôûi gioáng nhö trong luaät Bí-soâ, luùc ñoù coù hai Bí-soâ moät giaø moät treû vì muoán kính leã Phaät neân cuøng ñi ñeán thaønh Thaát-la-phieät, chieàu toái gheù vaøo moät ngoâi chuøa xin nghæ qua ñeâm. Caùc Bí-soâ ôû ñaây phaân chia phoøng vaø ngoïa cuï cho Bí-soâ giaø, coøn Bí-soâ treû chæ ñöôïc phoøng khoâng ñöôïc ngoïa cuï neân Bí-soâ naøy tìm nhieàu coû khoâ traûi daày cho aám...

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13 194

Saùng hoâm sau ra ñi khoâng thu doïn neân kieán nöông ôû trong phu cuï coû naøy, thôøi gian sau laøm hö hoûng phoùng xaù. Phaät ñi ñeán caùc phoøng xem xeùt ngoïa cuï thaáy coû böøa baõi... quôû traùch roài cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni ôû trong phoøng taêng töï traûi phu cuï coû hoaëc baûo ngöôøi traûi, khi ñi khoâng thu caát, khoâng baûo ngöôøi thu caát, neáu coù Bí-soâ ni maø khoâng daën doø thì phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Theá toân cheá hoïc xöù roài, sau ñoù coù nhieàu Bí-soâ du haønh trong nhaân gian ñeán choã moät tröôûng xin nghæ qua ñeâm roài traûi coû khoâ laøm neäm daày baèng ñaàu goái ñeå nguû cho aám. Saùng hoâm sau boû ñi khoâng noùi cuõng khoâng thu doïn saïch seõ neân bò tröôûng giaû cheâ traùch. Phaät noùi: "Neân noùi cho chuû bieát vaø phaûi thu doïn saïch seõ, neáu laøm traùi thì phaïm toäi Vieät phaùp". Thôøi gian sau laïi coù nhieàu Bí-soâ du haønh ñeán moät ngoâi chuøa xin nghæ qua ñeâm, saùng hoâm sau muoán ñem boû phu cuï coû, vò chuû chuøa noùi: "Loaïi coû naøy tìm raát khoù ñöôïc laïi raát xa, khoâng neân ñem boû", khaùch Bí-soâ noùi: "Thaày khoâng bieát töï thaân phaïm toäi, laïi muoán chuùng toâi cuøng phaïm toäi hay sao?", noùi roài lieàn ñem boû phu cuï coû. Phaät noùi: Khoâng neân ñem boû, neáu coù Bí-soâ thì neân daën trao laïi, khi naøo hoï baûo ñem boû thì môùi boû, neáu laøm traùi thì phaïm toäi Vieät phaùp. Tröôùc kia laø saùng cheá, baây giôø laø tuøy khai, hoïc xöù naøy neân noùi laïi nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni ôû trong phoøng taêng töï traûi hay baûo ngöôøi traûi phu cuï coû; khi ra ñi khoâng töï thu doïn, khoâng baûo ngöôøi thu doïn, neáu coù Bí-soâ ni maø khoâng daên laïi thì phaïm Ba-daät-ñeå-ca, tröø duyeân khaùc. Neáu laïi coù Bí-soâ ni laø ni trong phaùp luaät naøy. Töôùng phaïm gioáng nhö giôùi treân, neáu ôû choã ñaát ñaù soûi hay ñaát caùt, khoâng coù truøng kieán duø traûi phu cuï coû khoâng thöôøng coi ngoù cuõng khoâng phaïm.

Hoïc Xöù Thöù Möôøi Saùu: GÖÔÏNG BÖÙC NAÕO NGÖÔØI KHAÙC Duyeân khôûi gioáng nhö trong luaät Bí-soâ, luùc ñoù OÂ-ñaø-di ñeán choã caùc Bí-soâ treû tuoåi khuyeán duï hoï cuøng ñi du haønh... cho ñeán caâu caùc Bí-soâ treû naøy bò böùc ra ngoaøi nguû nôi ñaát troáng, suoát ñeâm chòu khoå vì laïnh... Phaät quôû traùch roài cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni nôi truù xöù Taêng, bieát caùc Bí-soâ ni khaùc ñaõ nghæ nôi ñoù tröôùc, mình ñeán sau maø vaøo ôû trong ñoù coá yù xuùc naõo hoï baèng caùch naèm ngoài treân ngoïa cuï cuûa hoï, nghó raèng: Neáu hoï böïc mình thì töï xa traùnh ñi nôi khaùc, thì Bí-soâ naøy phaïm

Ba-daät-ñeå-ca. Neáu laïi coù Bí-soâ ni laø ni trong phaùp luaät naøy. Töôùng phaïm nhö treân.

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13 195

Hoïc Xöù Thöù Möôøi Baûy: COÁ YÙ NGOÀI NAÈM TREÂN GIÖÔØNG SUÙT CHAÂN Duyeân khôûi gioáng nhö trong luaät Bí-soâ, luùc ñoù OÂ-ba-Nan-ñaø ñeán khuyeán duï caùc Bí-soâ treû: "Caùc thaày haõy cuøng toâi du haønh trong nhaân gian, chaéc chaén seõ haøng phuïc ñöôïc caùc toâng khaùc. Töï seõ ñöôïc danh xöng. Caùc vò neáu muoán ñoïc tuïng, thieàn tö vaø y thöïc caùc moùn caàn duøng seõ khoâng ñeå caùc vò thieáu thoán", caùc Bí-soâ treû nghe roài nhöng bieát roõ OÂ- ba-Nan-ñaø thöôøng laøm vieäc xaáu khoâng theå cuøng ôû chung neân khoâng ai chòu cuøng ñi. Luùc ñoù coù moät Bí-soâ khaát thöïc nghe OÂ-ba-Nan-ñaø ñang tìm baïn ñoàng haønh lieàn höùa cuøng ñi chung, ngöôøi baïn thaân cuûa Bí-soâ khaát thöïc can ngaên nhöng Bí-soâ khaát thöïc khoâng chòu nghe theo, noùi raèng: "Toâi ñaõ ñuû möôøi haï, khoâng phaûi y chæ vò aáy, cuõng khoâng ñeán vò aáy caàu thoï hoïc nghieäp, vò aáy muoán laøm gì toâi cuõng khoâng theå laøm ñöôïc", ngöôøi baïn thaân noùi: "Sau thaày seõ töï bieát". … Cho ñeán caâu OÂ-ba-Nan-ñaø coá yù buoâng thaàn ngoài naèm treân giöôøng suùt chaân, khieán chaân giuôøng rôi xuoáng truùng ñaàu Bí-soâ khaát thöïc…, Phaät quôû traùch roài cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: "Neáu laïi coù Bí-soâ ni ôû trong truù xöù taêng bieát chaân giöôøng vaø chaân gheá treân taàng gaùc bò suùt maø buoâng mình ngoài naèm, phaïm Ba-daät-ñeå- ca". Neáu laïi coù Bí-soâ ni laø ni trong phaùp luaät naøy. Bieát laø töï bieát hay ngöôøi khaùc noùi cho bieát . Chaân giöôøng bò suùt laø chaân giöôøng loûng leûo, khoâng lieân keát vôùi giöôøng gheá. Buoâng mình ngoài naèm laø ngoài naèm maïnh xuoáng coá yù laøm cho chaân giöôøng suùt ra ñeå gaây thöông tích cho ngöôøi khaùc. Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Neáu Bí-soâ bieát phoøng xaù cuûa taêng coù giöôøng bò suùt chaân maø buoâng mình ngoài naèm coá yù gaây toån haïi cho ngöôøi khaùc ñeáu phaïm Ñoïa. Neáu giöôøng keâ saùt ñaát hay coù vaät choáng ñôõ ôû döôùi thì khoâng phaïm.

Hoïc Xöù Thöù Möôøi Taùm: DUØNG NÖÔÙC COÙ TRUØNG Duyeân khôûi ôû nöôùc Kieàu-thieåm-tyø gioáng nhö trong luaät cuûa Bí-soâ, luùc ñoù Xieån ñaø duøng nöôùc coù truøng töôùi leân coû, ñaát…, caùc Bí-soâ thieåu duïc cheâ traùch roài baïch Phaät, Phaät do vieäc naøy nhoùm hoïp caùc Bí-soâ hoûi söï thaät, quôû traùch roài cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni bieát nöôùc coù truøng, töï töôùi leân coû, ñaát hay troän vôùi phaân boø…, hoaëc baûo ngöôøi töôùi thì phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Töôùng phaïm laø neáu Bí-soâ ni ñoái vôùi nöôùc coù truøng khôûi töôûng coù

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13 196

truøng vaø nghi maø töï töôùi duøng hay baûo ngöôøi töôùi duøng thì phaïm Ñoïa. Neáu nöôùc khoâng coù truøng khôûi töôûng laø coù truøng vaø nghi thì AÙc-taùc.

Hoïc Xöù Thöù Möôøi Chín: CAÁT CHUØA LÔÙN QUAÙ LÖÔÏNG Duyeân khôûi nhö trong luaät Bí-soâ, nhö Phaät ñaõ daïy ngöôøi tu phöôùc ñôøi naøy, ñôøi sau thöôøng thoï laïc; ngöôøi khoâng tu phöôùc, ñôøi sau thöôøng khoå naõo. Cho neân caùc Bí-soâ giaùo hoùa caùc Baø-la-moân, cö só xaây caát chuøa cho Taêng ôû, luùc ñoù Luïc chuùng laïi hay pheâ bình chæ trích chuøa nay chuøa kia xaây caát khoâng hoaøn haûo... cho ñeán caâu Phaät quôû traùch roài cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni xaây caát chuøa lôùn coù nhieàu taàng beân beä cöûa phaûi ñaët ngaïch cöûa, cöûa soå phaûi coù song cöûa, phaûi coù loã thoâng gioù vaø choã thoaùt nöôùc. Khi xaây vaùch töôøng leân neáu laø hoà nhaõo khoâng chaéc thì chæ neân xaây chöøng hai taàng, khoâng quaù ba taàng, neáu xaây quaù phaïm Ba-daät-ñeå-ca." Chuøa lôùn coù hai moät laø vaät thí lôùn, hai laø hình löôïng lôùn, trong giôùi naøy laø hình löôïng lôùn. Khi xaây vaùch töôøng leân neáu laø hoà nhaõo khoâng chaéc töùc laø laøm neàn moùng khoâng chaéc do troän hoà non thì khi xaây töôøng leân laøm nhieàu taàng chæ neân chöøng hai taàng, khoâng quaù ba taàng seõ deã bò suïp ñoå. Töôùng phaïm noùi ñaày ñuû trong luaät Bí-soâ.

Hoïc Xöù Thöù Hai Möôi: THOÏ QUAÙ MOÄT BÖÛA AÊN Duyeân khôûi ôû taïi thaønh Thaát-la-phieät gioáng nhö trong luaät Bí-soâ, luùc ñoù Theá toân thaàn thoâng giaùo hoùa phaù ñöôïc caùc ngoaïi ñaïo neân hoï phaân taùn ñi khaép nôi vaø ñeán ôû nôi choán bieân phöông. Nôi ñoù coù moät tröôûng giaû xaây caát moät truù xöù cho caùc taø sö ngoaïi ñaïo ôû, sau ñoù coù moät ngöôøi baïn thaân quen ñeán thaêm tröôûng giaû vaø hoûi: "Nôi ñaây coù phöôùc ñieàn thuø thaéng ñaùng cung kính khoâng?", tröôûng giaû lieàn daãn ñeán gaëp caùc taø sö ngoaïi ñaïo, ngöôøi baïn lieàn noùi vôùi tröôûng giaû: "Nhöõng vò naøy khoâng phaûi laø phöôùc ñieàn thuø thaéng, phöôùc ñieàn thuø thaéng chính laø caùc vò Thaùnh ñeä töû cuûa Phaät Theá toân". Sau ñoù Luïc chuùng nghe bieát tin naøy lieàn cuøng nhau ñeán choã tröôûng giaû... cho ñeán caâu laøm cho tröôûng giaû maát loøng tin thanh tònh, laïi coøn ñaùnh caùc ngoaïi ñaïo ñuoåi ra khoûi choã ôû. Caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät quôû traùch roài cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni ôû nôi truù xöù cuûa ngoaïi ñaïo, ñöôïc nguû qua moät ñeâm vaø thoï moät böûa aên, neáu thoï quaù phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Luùc ñoù Theá toân quan bieát tröôûng giaû ñaõ ñeán luùc ñöôïc ñieàu phuïc neân sai cuï

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13 197

thoï Xaù-lôïi-töû ñeán ñoù thuyeát phaùp giaùo hoùa. Toân giaû vaâng lôøi Phaät ñeán ñoù thuyeát phaùp giaùo hoùa khieán cho tröôûng giaû vaø traêm ngaøn höõu tình ôû nôi ñoù ñeàu thaáy ñöôïc chôn ñeá lyù. Do thuyeát phaùp quaù laâu, thôøi thöïc troâi qua, toân giaû khoâng aên laïi bò truùng gioù... neân Phaät do duyeân naøy baûo caùc Bí-soâ: "Tröôùc kia laø saùng cheá, baây giôø laø tuøy khai, hoïc xöù naøy neân noùi laïi nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni ôû truù xöù ngoaïi ñaïo, ñöôïc nguû qua moät

ñeâm vaø aên moät böûa côm, tröø nhaân duyeân bònh, neáu thoï duïng quaù thì phaïm Ba- daät-ñeå-ca.” Neáu laïi coù Bí-soâ ni laø ni trong phaùp luaät naøy. Truù xöù ngoaïi ñaïo laø thí chuû ñem truù xöù cho ngoaïi ñaïo ôû tröôùc. Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Neáu Bí-soâ ni ôû truù xöù khaùc ñaõ thoï moät böûa aên, neáu nguû qua moät ñeâm nöõa thì phaïm AÙc-taùc, neáu thoï thöùc aên nöõa thì phaïm Ñoïa. Neáu nguû ñeâm ôû choã naøy maø aên ôû choã khaùc, khi nguû phaïm AÙc-taùc, khi aên khoâng phaïm. Neáu nguû ñeâm ôû choã khaùc coøn aên ôû ñaây thì khi nguû khoâng loãi, khi aên phaïm Ñoïa. Neáu nguû ñeâm ôû choã khaùc vaø aên ôû choã khaùc, taïm thôøi ñeán ñaây thì khoâng phaïm. Neáu nôi ñaây coù nhieàu ngöôøi coäng taùc hoaëc thí chuû môøi ôû laïi hoaëc truù xöù naøy do baø con xaây caát thì aên quaù moät böûa khoâng phaïm.

Nhieáp Tuïng Ba:

Quaù ba, khoâng dö thöïc,

Khuyeân ñuû vaø bieät chuùng,

Phi thôøi xuùc, khoâng thoï,

Truøng, ngoaïi ñaïo, xem quaân.

Hoïc Xöù Thöù Hai Möôi Moát: THOÏ THÖÙC AÊN QUAÙ BA BAÙT Duyeân khôûi ôû taïi thaønh Thaát-la-phieät gioáng nhö trong luaät Bí-soâ, luùc ñoù ôû phöông Baéc coù vò thöông chuû nghe danh xöng cuûa Phaät vaø caùc vò Thaùnh ñeä töû neân cuøng caùc thöông nhôn ñi ñeán thaønh Thaát-la-phieät vaø döøng nghæ ôû ngoaøi thaønh. Luïc chuùng Bí-soâ bieát ñöôïc lieàn tìm ñeán choã hoï noùi phaùp ñeå mong caàu ñöôïc hoï cuùng y, khoâng bao laâu sau hoï boû ñi ñeán nôi khaùc, Luïc chuùng laïi tìm ñeán choã ñoù gaëp hoï vaø noùi keä: Luïc chuùng lieàn noùi keä: “Bieân phöông ñöôøng hieåm khoâng neân ñeán, Duø coù ñi cuõng chôù döøng ôû, Chaúng nhöõng nôi choán khoâng neân ñeán,

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13 198

Ngöôøi nôi aáy cuõng chôù keát baïn, Keû ôû nuùi hieåm môùi gaëp toát, Nhö vaøng maøi ñaù maát töôi saùng. Ngöôøi ôû Trung phöông khoâng nhö vaäy, Thæ chung khoâng ñoåi nhö nuùi Nhaïc”. Thöông chuû nghe keä roài noùi: “Caùc Thaùnh giaû vì sao laïi phieàn giaän, vöøa gaëp ñaõ quôû traùch?”, Luïc chuùng noùi: “Chuùng toâi ñaõ cuøng caùc vò baøy toû tình nghóa, boû vieäc tu phaåm thieän ñeå ñeán noùi phaùp cho caùc vò nghe”, noùi roài laïi hieän töôùng caàu y, cuoái cuøng cuõng ñöôïc cuùng y, caùc thöông nhôn laïi thænh thoï thöïc, Luïc chuùng thoï nhieàu quaù neân caùc löông thöïc cuûa caùc thöông nhôn ñeàu heát saïch, hoï phaûi ñi mua theâm löông thöïc vaø bò giaëc cöôùp heát neân caùc thöông nhôn cheâ traùch Luïc chuùng. Ñaây laø duyeân khôûi nhöng Phaät chöa cheá hoïc xöù. Duyeân khôûi cuõng ôû trong thaønh Thaát-la-phieät nhö trong luaät Bí-soâ, luùc ñoù coù moät tröôûng giaû cöôùi vôï chöa bao laâu thì ngöôøi vôï qua ñôøi, cöù nhö theá cho ñeán cöôùi theâm ngöôøi vôï thöù baûy cuõng laïi qua ñôøi cho neân tröôûng giaû ñoù ñöôïc meänh danh laø ngöôøi haïi vôï. Töø ñoù khoâng ai chòu laøm vôï oâng ta nöõa, thôøi gian sau oâng

hoûi cöôùi ñöôïc moät ngöôøi con gaùi choät maét phaûi, ngöôøi baïn cuõ lieàn noùi keä: “Nhaø ba la saép xeáp goïn saïch, Nhö ngöôøi naèm nguû goái ñaàu Taây, Ngöôøi choät maét phaûi cöôùi laøm vôi, Coù theå laøm toån trôøi Ñeá-thích, Hai aùc gaëp nhau aét coù toån, Ví nhö hai ñaù chaïm cuøng nhau, Caû hai ñeàu laø ngöôøi laøm haïi, Neáu cöôùi nhaát ñònh gaëp cheát choùc”. Luùc ñoù cha meï cuûa ngöôøi nöõ choät maét phaûi ñang söûa soaïn caùc phaåm vaät cho ngaøy hoân leã cuûa con, Luïc chuùng ñeán nhaø ñoù khaát thöïc thoï nhieàu quaù neân thöùc aên chuaån bò tieãn ñöa con gaùi veà nhaø choàng ñeàu heát saïch … khieán cho hoân leã khoâng thaønh, cha meï cuûa coâ gaùi cheâ traùch Luïc chuùng. Phaät do duyeân naøy quôû traùch roài cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeâï töû nhö sau: Neáu laïi coù nhieàu Bí-soâ ni ñeán trong nhaø theá tuïc, coù Baø-la-moân, Cö só tònh tín… aân caàn thænh cuùng baùnh buùn… caùc moùn aên, Bí-soâ caàn thì ñöôïc thoï hai, ba baùt, neáu thoï quaù thì phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Thöùc aên ñaõ thoï ñöôïc mang veà truù xöù, neáu coù Bí-soâ thì neân cuøng chia cho nhau aên. Ñaây laø thôøi. ”

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13 199

Neáu laïi coù nhieàu Bí-soâ ni laø ni trong phaùp luaät naøy, treân hai ngöôøi thì goïi laø nhieàu. Nhaø theá tuïc töùc laø nhaø cuûa cö só baïch y, Baø-la-moân … Hai ba baùt: Baùt Coù ba baäc thöôïng trung vaø haï, baùt baäc thöôïng cuûa nöôùc Ma-kieät-ñaø ñöïng ñöôïc hai thaêng gaïo naáu thaønh côm; baùt baäc trung ñöïng ñöôïc moät thaêng röôõi gaïo naáu thaønh côm; baùt baäc haï ñöïng ñöôïc moät thaêng gaïo naáu thaønh côm. Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo?: Khi Bí-soâ ni duøng ba baùt côõ lôùn thoï thöùc aên cuûa ngöôøi khaùc thì phaïm AÙc-taùc, khi aên phaïm Ñoïa.

Hoïc Xöù Thöù Hai Möôi Hai: AÊN ÑUÛ Duyeân khôûi gioáng nhö trong luaät Bí-soâ, luùc ñoù Phaät baûo caùc Bí-soâ: “Khi ta haønh theo phaùp Nhaát toïa thöïc, ta thöôøng ñöôïc thieåu duïc, khoâng bònh, thaân taâm khinh an, ñöôïc an laïc truï. Caùc thaày cuõng neân haønh theo phaùp Nhaát toïa thöïc … ñeå ñöôïc an laïc truï”. Caùc Bí-soâ nghe Phaät noùi haønh theo phaùp Nhaát toïa thöïc ñöôïc coâng ñöùc nhö theá neân taát caû ñeàu haønh theo, nhöng khi ñang aên thaáy A-giaù-lôïi-da, OÂ-ba-ñaø-da cho ñeán caùc baäc kyø tuùc khaùc ñeán ñeàu ñöùng daäy rôøi khoûi choã ngoài; ñaõ rôøi khoûi choã ngoài lieàn cho laø aên ñuû neân khoâng daùm aên nöõa, do aên khoâng ñuû neân saéc maët xanh xao, thaân theå gaày yeáu. Theá toân bieát roõ nguyeân do maø vaãn hoûi A Nan-ñaø: “Vì sao caùc Bí-soâ saéc maët laïi xanh xao vaø thaân theå gaày yeáu?”, ñaùp: “Do Theá toân daïy haønh theo phaùp Nhaát toïa thöïc ñöôïc an laïc truï neân taát caû caùc Bí-soâ ñeàu haønh theo phaùp naøy, nhöng khi thaáy hai thaày vaø caùc baäc kyø tuùc khaùc ñeán ñeàu ñöùng daäy chaøo hoûi, ñaõ rôøi khoûi toøa ngoài lieàn cho laø aên ñuû neân khoâng daùm aên nöõa; do aên khoâng ñuû neân saéc maët xanh xao thaân theå gaày yeáu”, Phaät baûo A Nan-ñaø: “Bí-soâ haønh Nhaát toïa thöïc khi ñang aên duø hai thaày hay ai khaùc ñeán cuõng khoâng neân ñöùng daäy, cöù tuøy yù aên cho no”. Sau ñoù caùc Bí-soâ tuøy coù ñöôïc

chuùt ít caùc loaïi canh rau ñaäu, aên roài cho laø aên ñuû lieàn ñöùng daäy, ñaõ ñöùng daäy roài neân khoâng daùm aên nöõa; do nhaân duyeân naøy neân gaày yeáu, Theá toân laïi hoûi A Nan-ñaø nguyeân do, A Nan-ñaø lieàn ñem nguyeân do treân baïch Phaät, Phaät noùi: “Coù naêm loaïi thöùc aên Kha-ñaõn-ni laø cuû, coïng, laù, hoa vaø quaû neáu aên thì khoâng thaønh aên ñuû; coù naêm loaïi thöùc aên Boà-thieän-ni laø côm, baùnh, buùn, caù thòt neáu aên thì thaønh aên ñuû. Neáu Bí-soâ ñöôïc aên naêm loaïi thöùc aên Kha-ñaõn-ni tröôùc thì sau ñöôïc aên naêm loaïi thöùc aên Boà-thieän-ni . Neáu tröôùc ñöôïc aên naêm moùn Boà-thieän-ni thì sau khoâng neân aên naêm moùn Kha-ñaõn-ni, neáu aên phaïm toäi Vieät phaùp”. Sau ñoù caùc Bí-soâ vöøa thoï thöïc ñöôïc moät ít, vì

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13 200

coù duyeân söï neân ñöùng daäy, ñaõ ñöùng daäy roài neân khoâng daùm aên nuõa, do nhaân duyeân naøy neân gaày yeáu, Theá toân laïi hoûi A Nan-ñaø nguyeân do, A Nan-ñaø ñem nguyeân do treân baïch Phaät, Phaät noùi: “Coù naêm nhaân duyeân môùi thaønh aên ñuû,laïi coù naêm nhaân duyeân khoâng thaønh aên ñuû. Theá naøo laø naêm nhaân duyeân thaønh aên ñuû? 1. Bieát ñaây laø thöùc aên: Töùc laø bieát thuoäc naêm moùn Kha-ñaõn-ni hay thuoäc naêm moùn Boà-thieän-ni. 2. Bieát coù ngöôøi trao thöùc aên: Töùc laø nam, nöõ hay baùn traïch ca… 3. Bieát thoï roài môùi aên: Töùc laø bieát hai loaïi cuûa naêm moùn aên treân thoï ñöôïc töø ngöôøi khaùc maø aên. 4. Bieát ngaên moùn aên: Töùc laø bieát ngaên hai loaïi naêm moùn thöùc aên treân. 5. Bieát xaû oai nghi: Laø töø choã ngoài ñöùng daäy ñi. Ngöôïc vôùi naêm nhaân duyeân treân thì khoâng thaønh aên ñuû. Laïi coù naêm duyeân thaønh aên ñuû vaø naêm duyeân khoâng thaønh aên ñuû. Theá naøo laø naêm duyeân thaønh aên ñuû? Moät laø thöùc aên thanh tònh, hai laø coù moät ít thöùc aên khoâng thanh tònh xen taïp, ba laø khoâng phaûi thöùc aên thuoäc aùc xuùc, boán laø coù moät ít thöùc aên thuoäc aùc xuùc xen taïp, naêm laø rôøi khoûi choã ngoài. Theá naøo laø naêm duyeân khoâng thaønh aên ñuû? Moät laø thöùc aên khoâng thanh tònh, hai laø coù phaàn nhieàu thöùc aên khoâng thanh tònh xen taïp, ba laø thöùc aên thuoäc aùc xuùc, boán laø coù phaàn nhieàu thöùc aên thuoäc aùc xuùc xen taïp, naêm laø chöa rôøi khoûi choã ngoài aên. Laïi coù naêm duyeân thaønh aên ñuû vaø naêm duyeân khoâng thaønh aên ñuû. Theá naøo laø naêm duyeân thaønh aên ñuû? Moät laø thaáy ngöôøi doïn ñöa thöùc aên ñeán, Bí-soâ noùi khoâng caàn; hai laø hoaëc Bí-soâ noùi haõy ñi; ba laø Bí-soâ hoaëc noùi thoâi, boán laø Bí-soâ hoaëc noùi ñaõ ñuû, naêm laø Bí-soâ hoaëc noùi aên xong roài. Naêm caùch noùi treân laø quyeát ñoaùn khoâng thoï theâm thöùc aên nöõa; ngöôïc vôùi naêm caùch noùi treân goïi laø naêm duyeân khoâng thaønh aên ñuû.” Nhö Theá toân daïy Bí-soâ khoâng neân aên quaù no hay aên roài laïi aên nöõa, luùc ñoù Luïc chuùng Bí-soâ duø no hay khoâng no vaãn aên nöõa, caùc Bí-soâ baïch Phaät, Phaät do nhaân duyeân naøy nhoùm hoïp caùc Bí-soâ… cho ñeán caâu: “…Cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ aên ñuû roài laïi nöõa, phaïm Ba-daät-ñeå-ca .” Sau ñoù coù moät tröôûng giaû thænh Phaät vaø taêng ñeán nhaø thoï thöïc, luùc ñoù coù raát nhieàu Bí-soâ maéc bònh,

nhöõng ngöôøi nuoâi bònh ñi phoù thöïc aên no roài laáy thöùc aên mang veà cho caùc Bí-soâ bònh aên, nhöng caùc Bí-soâ bònh aên khoâng heát, ngöôøi nuoâi bònh ñaõ aên ñuû roâi neân khoâng daùm aên nöõa, laïi khoâng coù caàu tòch hay tònh nhaân ñeå cho hoï aên, beøn ñem thöùc aên dö ñoù ñoå ñoáng ôû beân ngoaøi, chim quaï bay ñeán giaønh

SOÁ 1443 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ BÍ SOÂ NI TYØ NAÏI DA, Quyeån 13 201

aên keâu la inh oûi. Theá toân nghe roài lieàn hoûi A Nan-ñaø: “Vì sao coù tieáng chim keâu la nhö theá?”, A Nan-ñaø lieàn ñem söï vieäc treân baïch Phaät, Theá toân suy nghó: “Nay ta neân laøm cho caùc Bí-soâ ñöôïc an laïc truï vaø thí chuû ñöôïc phöôùc thoï duïng, neân cho caùc Bí-soâ taùc phaùp dö thöïc ñeå aên”, nghó roài lieàn baûo A Nan-ñaø: “Nay ta cho pheùp caùc Bí-soâ taùc phaùp dö thöïc ñeå ñöôïc tuøy yù aên”. Luùc ñoù caùc Bí-soâ khoâng bieát taùc phaùp nhö theá naøo lieàn baïch Phaät, Phaät noùi: “Tröôøng hôïp Bí-soâ aên ñuû roài, laïi coù thí chuû ñem hai loaïi cuûa naêm moùn aên ñeán, neáu Bí-soâ caàn neân röûa tay saïch roài thoï, sau ñoù mang ñeán choã Bí-soâ ñang aên maø chöa rôøi khoûi choã ngoài, ôû tröôùc vò aáy noùi raèng: “Cuï thoï, toâi Bí-soâ teân ñaõ aên ñuû roài laïi ñöôïc hai loaïi cuûa naêm moùn aên, yù muoán aên nöõa neân ñeán tröôùc cuï thoï xin taùc phaùp dö thöïc”. Bí-soâ kia neân vì taùc phaùp dö thöïc baèng caùch töï mình aên vaøi mieáng roài noùi: “Haõy mang ñi, ñaây laø thöùc aên cuûa thaày cöù tuøy yù aên”. Sau khi taùc phaùp dö thöïc roài, Bí-soâ naøy ñöôïc tuøy yù aên no. Neáu Bí-soâ aên ñuû roài, yù muoán aên nöõa maø khoâng taùc phaùp dö thöïc, khi aên phaïm toäi Vieät phaùp”. Coù naêm nhaân duyeân khoâng thaønh taùc phaùp dö thöïc: ôû ngoaøi giôùi, ôû choã xa coù che ngaên, ôû sau löng, ôû moät beân vaø vò ñoái taùc phaùp ñaõ rôøi khoûi choã ngoài. Ngöôïc vôùi naêm duyeân treân thì thaønh taùc phaùp dö thöïc. Laïi coù naêm duyeân khoâng thaønh taùc phaùp dö thöïc: Ngoaøi giôùi, choã coù ngaên che, khoâng duøng ñoà ñöïng, tay khoâng caàm thöùc aên ñeán vaø vò ñoái taùc phaùp ñaõ rôøi khoûi choã ngoài. Ngöôïc vôùi naêm duyeân treân thì thaønh taùc phaùp dö thöïc. Moät ngöôøi taùc phaùp dö thöïc roài coù nhieàu Bí-soâ ñeán cuøng aên ñeàu khoâng phaïm. Luùc ñoù Theá toân khen ngôïi ngöôøi trì giôùi, toân troïng giôùi noùi phaùp tuøy thuaän cho caùc Bí-soâ roài noùi: “Tröôùc kia laø saùng cheá, baây giôø laø tuøy khai, neân noùi laïi hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni aên ñuû roài, khoâng laøm phaùp thöùc aên dö maø aên nöõa thì phaïm Ba-daät-ñeå-ca.” Neáu laïi coù Bí-soâ ni laø ni trong phaùp luaät naøy. Khoâng laøm phaùp thöùc aên dö laø khoâng ñem hai loaïi cuûa naêm moùn aên ñeán tröôùc moät Bí-soâ ni khaùc-taùc phaùp. Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Neáu coù Bí-soâ ni aên ñuû roài, khôûi töôûng aên ñuû roài vaø nghi maø aên nöõa thì phaïm Ñoïa. AÊn khoâng ñuû khôûi töôûng laø aên ñuû vaø nghi maø aên nöõa thì phaïm AÙc-taùc. AÊn khoâng ñuû khôûi töôûng aên khoâng ñuû hoaëc aên ñuû khôûi töôûng laø aên khoâng ñuû maø aên nöõa ñeàu khoâng phaïm. Luùc ñoù cuï thoï Öu-ba- ly hoûi Phaät: “AÊn nhöõng thöù chaùo nhö theá naøo ñöôïc goïi laø aên ñuû?”, Phaät noùi: “Chaùo vöøa chín neáu döïng caùi muoãng vaøo maø khoâng ngaõ, hoaëc laáy

ngoùn tay veû caùi moùc maø daáu khoâng maát, aên loaïi chaùo naøy ñöôïc goïi laø aên ñuû", laïi hoûi: "Theá toân, aên loaïi buùn nhö theá naøo ñöôïc goïi laø aên ñuû?", Phaät noùi: "Buùn khi naáu vôùi nöôùc neáu döïng caùi muoãng vaøo maø khoâng ngaõ, hoaëc duøng tay veû caùi moùc maø daáu khoâng maát, aên loaïi buùn nhö theá ñöôïc goïi laø aên ñuû. Laïi nöõa taát caû loaïi chaùo loûng, buùn loûng ñeàu goïi laø aên khoâng ñuû".

Hoïc Xöù Thöù Hai Möôi Ba: KHUYEÂN NGÖÔØI KHAÙC AÊN ÑUÛ Duyeân khôûi gioáng nhö trong luaät Bí-soâ, chæ khaùc ñoái töôïng trong hoïc xöù naøy laø ngöôøi vôï khoâng phaûi ngöôøi choàng, luùc ñoù ngöôøi vôï ñeán choã Bí-soâ ni caàu xin xuaát gia, vò ni naøy daãn ñeán choã vò Thaân giaùo sö ñeå cho xuaát gia. Cho xuaát gia xong, vò Thaân giaùo sö baûo Bí-soâ ni giaùo thoï ngöôøi nöõ môùi xuaát gia naøy. Thôøi gian sau coù moät tröôûng giaû thænh Phaät vaø Taêng ñeán nhaø thoï thöïc, thoï thöïc xong ñeán nhaø moät thí chuû thaân quen laïi ñöôïc cuùng theâm thöùc aên, vò thaày hoûi ngöôøi ñeä töû giaø: "Coâ muoán ñöôïc thöùc aên naøy khoâng?", ñaùp laø muoán ñöôïc, noùi roài lieàn nhaän laáy hai phaàn thöùc aên mang veà chuøa. Veà ñeán trong chuøa vò thaày hoûi ngöôøi ñeä töû giaø: "Coâ muoán löôïc nöôùc hay ñi taùc phaùp dö thöïc?", ñaùp: "Con ñi taùc phaùp dö thöïc". Vò thaày lieàn ñi löôïc nöôùc coøn ñeä töû ñi ñeán choã Bí-soâ ni chöa aên xong mang phaàn thöùc aên cuûa mình ra xin taùc phaùp dö thöïc, coøn phaàn thöùc aên cuûa thaày thì khoâng laøm. Vò thaày löôïc nöôùc xong trôû vaøo trong chuøa hoûi ngöôøi ñeä töû giaø ñaõ taùc phaùp dö thöïc chöa, lieàn ñaùp laø ñaõ taùc phaùp roài neân vò thaày laáy phaàn thöùc aên cuûa mình ra aên. Ñôïi thaày aên xong, ngöôøi ñeä töû giaø noùi: "Thaày cho pheùp con gaïn hoûi toäi phaïm?", thaày noùi: "Coâ cöù tuøy yù hoûi", ñeä töû noùi: "Thaày coù toäi phaûi nhö phaùp saùm hoái", thaày noùi: "Toâi khoâng thaáy toäi", ñeä töû noùi: "Thaày khoâng taùc phaùp dö thöïc maø aên", thaày noùi: "Naøy cuï thoï, toâi haù khoâng hoûi coâ ñaõ taùc phaùp dö thöïc chöa, coâ noùi ñaõ taùc phaùp roài, taïi sao ñôïi toâi aên roài coâ môùi noùi laø khoâng taùc phaùp dö thöïc?", ñeä töû noùi: phaàn cuûa con thì ñaõ taùc phaùp roài, nhöng phaàn cuûa thaày thì khoâng laøm", thaày noùi: "Naøy cuï thoï, toâi thaät khoâng coù toäi, chuaån theo lyù thì coâ môùi coù toäi". Thaày giaùo thoï lieàn ñem vieäc naøy baïch caùc Bí-soâ ni, caùc Bí-soâ ni lieàn ñem vieäc naøy baïch caùc Bí-soâ, caùc Bí-soâ baïch Phaät, Phaät do nhaân duyeân naøy nhoùm hoïp caùc Bí-soâ... cho ñeán caâu: "... Cheá hoïc xöù naøy cho hai boä ñeä töû nhö sau: Neáu laïi coù Bí-soâ ni bieát Bí-soâ ni khaùc aên ñuû roài, khoâng laøm phaùp dö thöïc maø khuyeân aên nöõa, noùi raèng: Cuï thoï neân aên thöùc aên naøy, chæ vì muoán cho ngöôøi kia phaïm toäi, sanh öu naõo thì phaïm Ba-daät-ñeå-ca." Neáu laïi coù Bí-soâ ni laø chæ cho Bí-soâ ni ñeä töû giaø. Bieát laø töï bieát

hay do ngöôøi khaùc noùi maø bieát. Bí-soâ ni khaùc laø chæ cho ngöôøi trong giaùo phaùp naøy. Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Neáu Bí-soâ ni bieát

ngöôøi khaùc aên ñuû roài, khoâng laøm phaùp dö thöïc maø khuyeân ngöôøi kia aên hai loaïi cuûa naêm moùn aên thì phaïm Ñoïa.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.